

Wetterklaver

KNNV Afdeling Fryslân

mei 2020

Roodwitte celspin - *Dysdera crocata* C. L. Koch, 1838

Op 19 april 2020 trof de auteur een opvallende spin aan onder een bloempot bij hem op het erf. Er werden enige foto's gemaakt van het dier, niet wetende hoe 'zeldzaam (gedocumenteerd)' de soort is en naderhand opgezocht om welke soort het ging. Het bleek om de Roodwitte celspin te gaan, een van oorsprong Zuid Europese soort.

Herkenning en leefwijze

De roodwitte celspin (*Dysdera crocata*) is een spinachtige uit de familie celspinnen (Dysderidae).

De vrouwtjes behalen een lengte van ongeveer 11 - 15 mm, de mannetjes worden maar half zo groot. De pootspanwijdte van vrouwtjes is maximaal 2 cm, die van mannetjes 1 cm. De kop heeft zes enkelvoudige ogen waarmee de spin vanwege de nachttactieve levenswijze zeer slecht kan zien.

Het kopborststuk is bruin tot roodachtig, het achterlijf is wit tot witgeel. Het lichaam heeft relatief korte poten, waardoor de spin niet hard kan lopen. Hier heeft het dier niet al te veel hinder van, want de favoriete prooi, de pissebed, is ook een langzame loper. De kaken en de giftanden zijn tamelijk groot, bij het vrouwtje tot wel 0,5 cm. De kaken zijn enorm krachtig zodat ze met gemak door het pantser van een pissebed kunnen snijden.

De roodwitte celspin staan bekend als vrij agressief en valt snel aan bij verstoring. Er wordt een dreighouding aangenomen die bestaat uit het opensperren van de sterke kaken en het opheffen van het kopborststuk. Mensen die gebeten worden door deze spin (wat gezien het gedrag niet ongewoon is) krijgen twee gele blaasjes die uiteindelijk openbarsten. Het is een pijnlijke beet en men kan er in het uiterste geval duizelig of misselijk van worden.

Vrouw Roodwitte celspin, Nijeholtwolde. Foto: © Teddy Dolstra

Subadult Roodwitte celspin, Nijeholtwolde. Foto: © Teddy Dolstra

Herkomst en verspreiding

De soort komt vrijwel overal ter wereld voor, behalve in zeer koude gebieden zoals Alaska, het noorden van Scandinavië, Noord-Rusland en Antarctica. Spinnendeskundigen vermoeden dat de spin oorspronkelijk uit Zuid-Europa of Noord-Afrika afkomstig is. Van hieruit heeft de soort via vrachtvervoer middels schepen de hele wereld veroverd. De roodwitte celspin leeft vrijwel uitsluitend van pissebedden en is dan ook overal te vinden waar pissebedden leven. Zij houdt zich overdag schuil onder stenen, composterend materiaal en rottend hout.

Waarneming.nl

Gegevens in Waarneming.nl laten zien dat de soort voor het eerst in Friesland is gevonden in 2007 aan de zuidkant van Leeuwarden. In Nederland is de soort voor het eerst aangetroffen in 1979, maar de oudste waarnemingen die worden weergegeven in Waarneming.nl dateren van 2005. Beide waarnemingen uit dit jaar zijn gedaan in de provincie Zeeland. Sindsdien zijn er (anno 21-04-2020) in Waarneming.nl 93 individuen verspreid over 64 uurhokken (5x5 kilometer) gedocumenteerd. Hiervan liggen er inmiddels 8 uurhokken in Friesland. Kijkend naar het landelijk beeld, dan valt op dat de soort vooral in de westelijke helft van het land en het rivierengebied is aangetroffen. Daarop nader inzoomend staan de stippen opvallend vaak op plaatsen waar (vlakbij) de nodige activiteiten van containeroverslag en aanverwante activiteiten plaatsvinden. Voor Friesland is dat beeld niet anders, aangezien de stippen onder andere staan op/bij Harlingen, Sneek, Leeuwarden en Dokkum, plaatsen waar onder andere de nodige containeroverslag ook plaatsvindt.

Vervolg op pagina 11

Voorwoord mei 2020

Ik was even een beetje ingedommeld door alle perikelen rond het COVID-19 virus. Gelukkig attendeert David mij op de valreep dat de tweede Wetterklaver naar de drukker moet.

Ik hoop dat jullie allemaal nog gezond zijn en redelijk overweg kunnen met de beperkingen die ons allemaal opgelegd zijn. Social distancy is wat ons momenteel bezighoudt en dat is iets wat niet een natuurlijke eigenschap is van Homo Sapiens. Wij zijn tenslotte kuddedieren, al zijn er altijd uitzonderingen.

Kom ik op het volgende punt: onze uitgestelde jaarvergadering. Als bestuur gingen we ervan uit dat dit geen bezwaar meebracht, maar via diverse kanalen is ons ter ore gekomen dat een vereniging wettelijk verplicht is een half jaar na sluiten verenigingsjaar de leden op de hoogte te stellen van de stand van zaken. Bij ons zijn al veel stukken in de Wetterklaver van januari afgedrukt, maar niet het financiële. Dit is daarom bij deze uitgave toegevoegd. Op dit moment staan er geen bestuurswisselingen op de agenda. Wij (bestuur) hebben dan ook geen vorm gezocht om op één of andere manier te stemmen. Omdat de kascommissie met de afrekening van de penningmeester ingestemd heeft denk ik dat we het overzicht in concept mogen vaststellen en zo aan onze verplichting voldoen. Eenieder is vrij om na het lezen van de stukken en overzichten contact op te nemen met het bestuur. Het ligt nog wel in onze bestuurlijke bedoeling om een ledenbijeenkomst te organiseren in het najaar, september of oktober.

Wil ik jullie alvast wel een beetje op de hoogte stellen van een ding wat vlak voor de Corona uitbraak speelde in ons bestuur, namelijk dat ik graag een stapje terug wil treden. Het is allemaal prachtig werk om onze vereniging vorm te geven en zo met de natuur bezig te zijn, maar ik kan hier de laatste tijd zelf niet veel energie uithalen. Als bestuur hebben we er in de laatste bestuursvergadering over gebrainstormd over hoe we onze vereniging toekomstbestendig kunnen maken, maar door de intelligente lock-down is het daar tot nu toe bij gebleven. Binnen het bestuur is het wat moeilijk om op de moderne manier te vergaderen, niet iedereen is even ervaren op de digitale snelweg. Hopelijk komt er binnenkort weer wat meer speelruimte om toch weer wat zaken op te pakken en ook om weer eens met jullie het veld in te gaan. Maar ja om de beurt kleine kevertjes bekijken op een afstand van anderhalve meter

Dan wens ik alle lezers bij deze toch een prettige zomer toe, blijf gezond, houd afstand en geniet van de natuur.

Jullie voorzitter Siemen Rienstra

Foto voorpagina: Wetterklaver
Foto: © Ada van Binsbergen

Inhoud

- 2,11 Roodwitte celspin
- 3 Voorwoord
- 4 Roeken in Mantgum
- 5 Waarnemingen
- 6,7, Activiteitenprogramma juni 2020/januari 2021
- 7 Roekentelling, Drachten 2020
- 8 Nachtvlinders vangen
- 9 Grote bonte specht voelt zich thuis in Mantgum
- 10 Afdelingsinformatie

Colofon

VOORZITTER:
Siemen Rienstra

PENNINGMEESTER:
David Scarse

REDACTIE:
David Scarse

DRUKKER:
Editoo B.V. te Arnhem

REDACTIEADRES:
David Scarse
Seerp van Galemawei
9022 AB Mantgum

Roeken in Mantgum

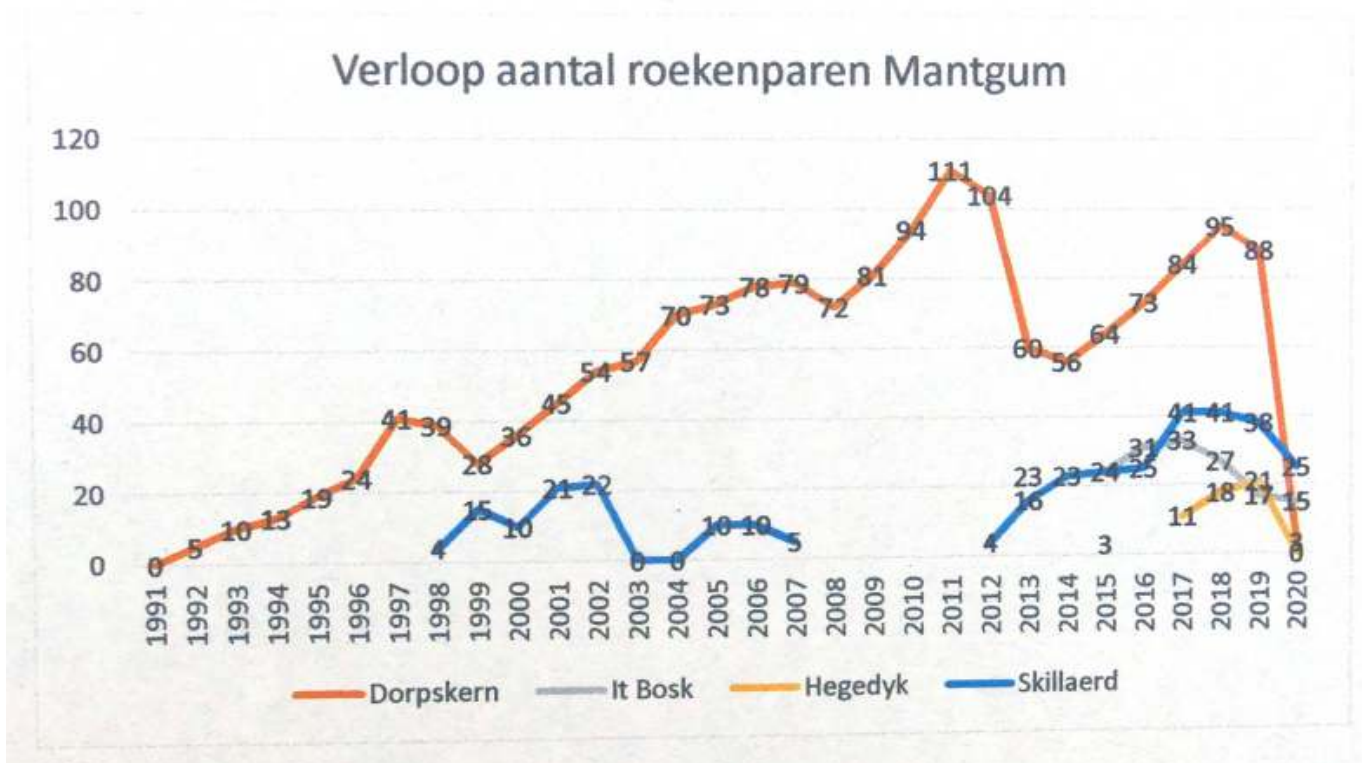
De vestiging van de roekenkolonie heeft altijd enige weerstand ondervonden sinds het begin van de kolonie in één boom, des te meer toen de kolonie verder doorgroeide. Opvallend genoeg gebeurde dit meestal met de komst van nieuwe inwoners.

In eerste instantie begon verjaging (door particulieren) met het aanbieden van vangkooien, daarna met verschillende verstoringsmethodes waardoor de kolonie verder verspreid werd. De methodes door de jaren heen waren bijvoorbeeld het verstoren door het afschieten van vuurpijlen, het ophangen van grote gekleurde opblaasballen van ongeveer skippybal formaat in de nestbomen, een week of zo het constante afspelen overdag van geluidsopnamen van krijsende meeuwen. Daartegen hebben wij o.a. een succesvolle klacht ingediend. Vaak ook klapte men eenvoudig met de handen waarop de roeken als een krassende wolk opvlogen (zelf gemaakte overlast, geinig toch!). Dit jaar heeft de gemeente Leeuwarden een verjagingsactie uitgevoerd door het langdurig weghalen van nesten, zowel oude als nieuwe, en het afvuren van alarmpistolen ruim een maand lang. Ondanks protesten van onze kant dat deze actie tijdens de broedtijd uitgevoerd werd, was de redenering dat de broedtijd maar een advies is, zonder juridische verplichtingen. De Covid-19 heeft er misschien ook een rol in gespeeld dat de nesten in de nevenkolonie op de Hegedyk er niet meer zijn en verdere vestiging wordt ook belemmerd. De nesten van de nevenkolonie op It Bosk zijn nog aanwezig, maar de vogels helaas niet.

Destijds hebben wij geprobeerd de kolonie te steunen door een positief artikel in de dorpskrant in 2005 te plaatsen en door altijd de roeken in gesprekken te verdedigen. De van korte duur opgerichte roekencommissie heeft in 2006 een dorpsenquête over de meningen van een deel van de dorpsbewoners uitgevoerd en met de resultaten daarvan een brief omtrent de roeken naar de Gemeente Littenseradiel gestuurd. Dit resulteerde in het inhuren van een onderzoeksbureau om de mogelijkheid van verplaatsing van de kolonie te onderzoeken. Het onderzoek duurde van 2006 t/m 2013. De conclusie was dat er geen verplaatsingsmogelijkheden voorhanden waren.

Onderaan staat het verloop van het aantal roekenparen over de periode 1992 t/m 2020.

In 1998 en 1999 vestigden de roeken een kolonie op Skillaerd na verstoring in het dorp, maar ze werden weer daarvandaan verjaagd

in 2003 en 2004. In 2005 begonnen ze opnieuw een kolonie te vormen met een onderbreking van 2008/2011, een kolonie die nog in stand is. Met het hoger worden van de essen langs It Bosk waren die ook geschikt geworden voor een kolonie in 2015. Hetzelfde gold voor de essen aan de Hegedyk in 2017. Op mijn teldatum van 21 april dit jaar waren er 3 nesten in het dorp, 15 op It Bosk, 2 op de Hegedyk maar dan leeg en 25 op Skillaerd.

Hoe het met de roeken komt in de toekomst is ongewis, maar mijn vermoeden is dat het gedaan is met Mantgum als roekenkolo-

nie.

Helaas is het een stil voorjaar voor ons geworden met het verdwijnen van de roeken. Wij hadden liever dat de vroegere nestbomen nog in onze tuin waren. Helaas zijn ze door ouderdom (2 populieren) of de oktoberstorm van 2013 (2 essen) gesneuveld. Bij ons zijn de roeken welkom. Ondanks 19 nesten in de tuin op een gegeven moment hadden wij geen probleem met hun gezang, aantal of poep! Net zo als de mens houden roeken van gezelligheid en samenzijn. Gun het ze ook!

David Scarse

Gewone bloesemboktor Foto © Ada van Binsbergen

Rups buxusmot Foto © Ada van Binsbergen

Waarnemingen

Annie van Dijk.

26-04-2020: Peer-jeneverbesroest op jeneverbes in hun tuin. De naam geeft aan dat deze soort een van de soorten met twee gastheren is. Jeneverbes is de eerste gastheer, peer de tweede.

Nel Otter.

19-03-2020: Eerste zingende tjiftjaf in de Jan Durkspolder.

22-03-/25-03-2020: Vrouwtje zwarte roodstaart in haar tuin.

Hotze Simonides.

3-02-2020. Vijvers achter de Sydwende in Drachten, een ijsvogel.

Van 5-02-/16-03-2020: Achter de Sydwende groepjes Grote Zaagbekken .

23-03-2020: Reiddomp in de Kraanlannen en een paartje Nonnetjes bij Smelle Ie.

6-04-2020: In de Jan Durkspolder Zeearend, Zomertaling en Blauwborstje .

9-04-2020: In de De Deelen Roerdomp , Bruine Kiekendief, Havik, Grutto en Wulp.

David Scarse.

11-03-2020. Eerste citroentje mannetje vliegt me voorbij tijdens een wandeling buiten het dorp. 3 aardhommelkoninginnen.

22-03-2020. Eerste tjiftjaf gehoord en gezien. Akkerhommel, blinde bij, en muntwants.

25-03-2020. Dagpauwoog.

28-03-2020. Steenhommel en sachembij.

07-04-2020. Eerste boomblauwtje en bont zandoogje.

11-04-2020. Eerste oranjetip en groot koolwitje (beide mannetjes).

12-04-2020. Rietwielwebspin bij Jorwert.

17-04-2020. Enkele bijen o.a. rosse metselbij, roodgatje en tuinhommel en enkele zweefvliegen, o.a. kegelbijvlieg, blinde bij, puntbijvlieg en bessenzweefvlieg.

20-04-2020. Hommelbijvlieg, zweefvlieg en eerste zwartkop in de tuin.

23/24-04-2020. Nunvlinder en puta-uil (LED-emmervangst).

04-05-2020. Appelvink in de iep in onze tuin, zaden etend.

06-05-2020. Eerste hooibeestje bij Skillaerd.

09-05-2020. Eerste variable juffer, man bij Jorwert, Fuut op nest, De Him.

15-05-2020. Hagedoornvlinder.

18-05-2020. Gewone worteluil, witte tijger en 2 schietmotten, waaronder Glyptotaelius pellucidus (LED-emmervangst) en Schimmelspanner.

ACTIVITEITENPROGRAMMA KNNV-AFDELING FRYSLÂN juni 2020 t/m januari 2021

LET OP: ALLE ACTIVITEITEN ONDER VOORBEHOUD I.V.M. CORONAVIRUS. VOORLOPIG GAAN ZE NIET DOOR. HUIDIGE MAATREGELEN LATEN DAT NIET TOE.

Alle excursies zijn voor leden gratis, van niet leden vragen wij €3, -.

De tijd en plaats waar een excursie begint staat vermeld bij Aanvang. Mocht je vragen hebben over je juiste startplaats of met iemand willen samenrijden, neem dan contact op met de genoemde contact-persoon.

JUNI

Zondag 7 juni Dagexcursie Vlieland o.l.v. Sjoukje Mulder.

Alleen voor leden.

De boot vertrekt uit Harlingen om 09.00 uur (langzame boot) en gaat terug om 18.55 uur (sneldienst).

Het goedkoopste is een fietsarrangement van 31 euro pp.

Dit is inclusief de bootreis, standaardfiets, 10 % korting op horeca en attentie vvv.

Maximaal 20 personen, **verplicht** aanmelden bij Teddy Dolstra tdolstra@xs4all.nl

Er wordt vanuit gegaan dat een ieder zijn eigen lunch meeneemt.

Programma

*Na aankomst boot, half elf, de fietsen ophalen (eventueel omruilen) en dan richting Posthuys fietsen.

*Afhankelijk van het tij kunnen we daar op de heen of terugweg wat vogels gaan spotten en de wadplanten bekijken

*Misschien in bos lange paal de dennenorthis/kleine keverorchis bezoeken.

*In de bermen richting de oude landmachtkazerne is ook van alles te zien, w.o. vogels, planten e.d.

*Fietsen parkeren bij de kazerne en dan door de duinen richting achter ingang kazerne. Heel groot gebied met van alles en nog wat. O.a. bijenorthis, moeraswespenorchis, groenknolorchis en veel grassen en andere zoutminnende planten.

*Buitenom lopen weer richting fiets.

*Op de fiets richting dorp, fietsen inleveren en dan tied foar een bierke.

*18.40 wachten op de sneldienst.

Zaterdag 13 juni IWG Easterskar. We gaan de opgedane kennis van de afgelopen jaren wat aanscherpen voor de soorten die we ondertussen geleerd hebben: libellen, dagvlinders, hommels, lieveheersbeestjes en een aantal schildwantsen. Echter interessante andere waarnemingen zullen we niet ongemerkt voorbijlopen.

Aanvang: 10:30 uur bij het parkeerterrein aan de Skarweg (Bischopsweg 5a, 8462 TA Rotstergaast).

Contact: Siemen Rienstra 0512-521496

Vrijdag 19 juni IWG Nationale nachtvlinder nacht o.l.v. Gerrit Tuinstra.

Dit is een uitermate geschikt moment in het nachtvlinderseizoen, waarin ook diverse pijlstaarten zullen vliegen. Mooie tijd dus om dit te doen voor publiek - al wordt het wel laat donker! Maar dat hoort bij het nachtvlinderwerk.

Max 20 deelnemers.

Aanvang: 20:00 uur

Contact: Siemen Rienstra 0512-521496

Opmerking: als het regent gaat deze activiteit niet door!

Vrijdag 26 juni PIWG. Kilometerhok inventarisatie; kilometerhok nog onbekend.

Contact: Teddy Dolstra tdolstra@xs4all.nl

JULI

Vrijdag 17 juli PIWG Staat deze plant er nog?

Aanvang 13:00 uur. Doelsoort en locatie nog onbekend.

Er zijn verspreid door de provincie in het verleden plantensoorten of juist adventieven of invasieve soorten gedocumenteerd, maar waarvan reeds soms tientallen jaren geen recente melding meer is gemaakt op de desbetreffende locatie. We springen als plantenwerkgroep hier op in door op zoek te gaan naar de desbetreffende soort of soorten in een kilometerhok. Ondertussen inventariseren we uiteraard alle soorten planten die we tijdens zo'n zoektocht tegenkomen.

Contact: Teddy Dolstra tdolstra@xs4all.nl

Zaterdag 18 juli IWG Hamstermieden. We gaan de opgedane kennis van de afgelopen jaren wat aanscherpen voor de soorten die we ondertussen geleerd hebben: libellen, dagvlinders, hommels, lieveheersbeestjes en een aantal schildwantsen. Echter interessante andere waarnemingen zullen we niet ongemerkt voorbijlopen.

Aanvang: 10:30 uur bij het parkeerterrein aan de Westerein, 9289 Drogeham (langs Margrietkanaal), ingang Speuldersbos.

Contact: Siemen Rienstra 0512-521496

AUGUSTUS

Zaterdag 15 of 22 augustus IWG Dwingeloose heide We gaan de opgedane kennis van de afgelopen jaren wat aanscherpen voor de soorten die we ondertussen geleerd hebben: libellen, dagvlinders, hommels, lieveheersbeestjes en een aantal schildwantsen. Echter interessante andere waarnemingen zullen we niet ongemerkt voorbijlopen.

Aanvang: 10:30 uur parkeerterrein bij bezoekerscentrum Nationaal park Dwingelderveld aan de Benderseweg, Benderse 22, 7963 RA Ruinen.

Contact: Siemen Rienstra 0512-521496

SEPTEMBER

18 september PIWG. Inventarisatie achter het Karmelklooster

Aanvang 13:00 uur op parkeerplaats naast het Karmelklooster

Contact: Teddy Dolstra tmdolstra@xs4all.nl

Zaterdag 19 september IWG Bakkeveenster duinen. We gaan de opgedane kennis van de afgelopen jaren wat aanscherpen voor de soorten die we ondertussen geleerd hebben: libellen, dagvlinders, hommels, lieveheersbeestjes en een aantal schildwantsen. Echter interessante andere waarnemingen zullen we niet ongemerkt voorbijlopen.

Aanvang: 10:30 uur parkeerterrein "Dúndelle" Mjûmsterwei 16, 9243 SK Bakkeveen.

Contact: Siemen Rienstra 0512-521496

OKTOBER

Zaterdag 10 oktober. VWG. Vogeltrek Oudemirdumer Klif
Het Oudemirdumer Klif - langs de IJsselmeerkust - is de plek waar allerlei vogels op hun reis richting het zuiden graag even op adem komen. Soms zijn er bijzondere waarnemingen zoals paapjes en roodborsttapuiten. Neem een verrekijker mee. Door IVN Sudwesthoeke Ronald Schouten.

Aanvang: 10:00 uur De Dollen 10, 8567 HP Oudemirdum ingang Oudemirdumerklif.

Contact: Meindert Swart 0512-515932.

Zaterdag 17 oktober.

Paddenstoelenexcursie Oudemirnum.

Aanvang: 10:00 uur SBB De Houtwal 2, 8567 HN Oudemirdum.

Contact: David Scarse tel. 058-2501479

Zaterdag 24 of 31 oktober. Een gespecialiseerde wasplaten paddenstoelenexcursie in het wasplaten reservaat onder Rotstergaast. Leiding van Jan van der Heide en of Jan van der Woude. Deze excursie is aangevraagd bij Staatsbosbeheer. Deelname (maximaal 12 personen) is alleen mogelijk na aanmelding.

Contact: David Scarse tel. 058-2501479.

NOVEMBER

Lezing of foto-determineren

DECEMBER

Woensdag 30 december PIWG. Eindejaarsplantenjacht 2020/2021 in Drachten.

Aanvang 13:00 uur parkeerplaats Kiryat Onoplein, Drachten.

Contact: Teddy Dolstra tmdolstra@xs4all.nl

JANUARI 2021

Zondag 3 januari 2021 Nieuwjaarswandeling. Oranjewoud met chocolademelk bij Tjaarda.

Peren-jeneverbesroest in onze tuin. Foto: © Annie van Dijk

De Roekentelling, Drachten 2020

Woensdag 8 april, onbewolkt, weinig wind en een temperatuur van 18 graden. Kortom schitterend "telweer".

De kleine kolonie aan de Eikesingel telde nu 12 paar. Vorig jaar 7. De kolonie in het Reidingpark herbergt al jaren veruit de meeste roekenpaartjes. Het is een van de grotere kolonies in Friesland. Dit jaar telde ik in totaal 205 nesten tegen 238 vorig jaar. Een stevige achteruitgang. Bijna 15%.

De derde en laatste plaats die geteld moet worden is Ureterpvallaat, de Donia en de Ropta. Ureterpvallaat is van ouds de kernkolonie, maar is intussen verspreid over de omliggende straten de Donia en de Ropta. Ureterpvallaat telde nu 32 nesten, de Donia en de Ropta samen 41. In totaal dus 73 roekennesten. Vorig jaar waren er 67 paartjes.

Voor heel Drachten zijn de resultaten:

In 2020, 290 nesten en in 2019, 312 nesten. Een daling van ruim 7%.

Al onze nieuwe gegevens worden zoals elk jaar opgestuurd naar Sovon.

Hotze Simonides

Nunvlinder Foto © Ada van Binsbergen

Puta-uil Foto © Ada van Binsbergen

Nachtvlinders vangen

6 April ben ik weer begonnen met het uitzetten van mijn vlinderval in de achtertuin. Er was toen eindelijk weer wat zicht op een kleinere kans op regen, zodat de kans groter werd op het vangen van nachtvlinders. De temperatuur was 13 graden en de luchtvochtigheid was 60, bewolkt en een windkracht van 2 à 3. Om 20.35 ging de lamp aan en om 07.15 was hij weer uit. Helaas, deze nacht had het toch iets geregend en waren er geen vlinders in de val gekomen.

7 April weer gezet, maar helaas, toen ook geen vlinders, maar het was wel droog geweest.

8 April toch weer gezet: de aanhouder wint dacht ik. En ja hoor, er zat 1 vlinder in de val: een Nunvlinder (*Orthosia gothica*). Zeer herkenbaar aan zijn zwarte vlek.

10 April was er weer een Nunvlinder in de val.

11 April geen vlinder.

12 April weer een Nunvlinder.

13 April 1 Nunvlinder en 1 Tweestreepvoorjaarsuil (*Orthosia cerasi*)

14 April weer een Nunvlinder (ondanks een lichte regenbui)

15, 16 en 17 April geen vlinders

18 April 1 Tweestreepvoorjaarsuil en 1 Variabele voorjaarsuil (*Orthosia incerta*)

19 April 1 Tweestreepvoorjaarsuil en 1 Nunvlinder

20 April geen vlinder

21 April 1 Nunvlinder

22 April 1 Tweestreepvoorjaarsuil en 1 Nunvlinder

23 April 1 Tweestreepvoorjaarsuil en 1 Nunvlinder

24, 25 en 26 April geen vlinders

27 April Geen nachtvlinders, wel een witkopmot

3,4,6,7,8 Mei geen vlinders

9 Mei geen vlinders, wel een meikever

15 Mei geen vlinders

19 mei 1 Taxusspikelspanner

20 Mei geen vlinders

21 Mei 1 Puta-uil, verder een Gele viervlekkwants, een Bruine huismot en een *Mystacides longicornis*.

Wat me wel opviel is dat er geen pijn te trekken was wat de omstandigheden van de nacht waren qua temperatuur, luchtvochtigheid, bewolking en neerslag, of er wel of geen vlinders in de val zaten.

Via een brief van de vlinderstichting werd er al gemeld dat de vangst landelijk heel laag was in de maand april. Het zou volgende maand wel beter gaan worden werd er gemeld. Ook in mei viel de vangst behoorlijk tegen. We blijven volhouden!

Ada van Binsbergen

Grote bonte specht voelt zich thuis in Mantgum

Na het waarnemen van een grote bonte specht in onze tuin in april 2014 heb ik een spechtennestkast besteld en later opgehangen. Het verschijnen van de specht was voor Mantgum onverwacht, gezien het dorp middenin het zeeleigebied ligt. Waarschijnlijk heeft het boomrijke deel van het dorp een geschikte habitat gecreëerd. Sinds twee jaar zijn er ook gaaien in Mantgum.

Op 27 maart 2015 toonde een mannetje grote bonte specht wat belangstelling voor de nestkast door te proberen de afgedichte opening te openen, zonder succes trouwens. Op 8 april probeerde een vrouwtje het weer, ook zonder resultaat. Sindsdien is er weinig belangstelling voor de nestkast geweest en dus is die nooit in gebruik genomen. Wel zijn er 2 broedgevallen in verschillende jaren bekend, één op Skillaerd en de andere in het dorp.

Op 13 april dit jaar werd wat getik gehoord, maar wij hadden er weinig aandacht aan besteed. Tijdens het genieten van onze koffie op het terras zagen wij dat een mannetje druk bezig was om een nestgat in de iep te maken. De eerste omvang had hij al klaar.

Ik heb een aantal filmopnames gemaakt waaruit ik de nestbouw en het gedrag van zowel het mannetje als het vrouwtje kon volgen.

Het mannetje kon zijn bovenlijf in de opening passen met alleen zijn staart nog uitstekend op 18 april. Een dag later paste hij er helemaal in. Op die dag was een copulatie te zien, dus hij had een vrouwtje! Hij was nog verscheidene dagen bezig met het verder uithollen van het nest de diepte in, wel tot en met 23 april. Daarna heb ik ze een poosje niet gevolgd.

Daarin kwam op 14 mei verandering toen ik een vreselijk kabaal hoorde. Om te zien wat er aan de hand was ben ik naar boven gegaan en heb het hele voorval door het bovenraam gevolgd - een groepje kauwen was druk in de weer, vliegend en alarmerend rondom de es naast de iep en het nestgat. Ook een ekster was van de partij. Op een tak vlakbij het nest zat het vrouwtje specht ook te alarmeren. De oorzaak van de ophef bleek een kat hoog in de es te zijn. Wij hebben liever geen katten in de tuin, dus ging mijn vrouw de tuin in zodat de kat weg ging en met zijn verdwijning hield het kabaal op. Wel leverde het geval een ongerustheid bij ons op; hadden de kauwen het nest ontdekt en geplunderd? Het leek wel zo - geen spechten te zien.

Zondag 17 mei zag ik een specht naar de iep toevliegen en het nestgat ingaan. Een zucht van opluchting! Weer een film gemaakt waarop te zien was dat beide spechten nog aanwezig waren. Ook te zien was het brengen van prooien en het wegbrengen van poeppakketjes. Gelukkig is het nest nog intact en zitten

er jongen in. Hetzelfde gedrag vertoonden de twee de daaropvolgende dag.

Hooplijk zien wij ter zijner tijd het succesvol grootbrengen en het uitvliegen van de jongen.

David Scarse

Grote bonte specht aan het nestbouwen. Foto: © David Scarse

Contributies 2020

Helaas is er nog een behoorlijke achterstand met het betalen van contributies. Ik ben zeer bewust dat jullie grotere zorgen in deze Coronatijd hebben. Desondanks verzoek ik de leden die nog niet betaald hebben, dat wel te doen.

Bij voorbaat mijn dank.

David Scarse

Meikever Foto © Ada van Binsbergen

Kopij Wetterklaver september 2020

Graag jullie kopij insturen vóór de sluitingsdatum; zondag 20 september 2020

KNNV: Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging voor Veldbiologie, afdeling Fryslân.

Doelstelling: De belangstelling voor de natuur en de kennis daarvan te verspreiden onder de leden en daar buiten door het houden van excursies, lezingen, kampen, cursussen en door het uitgeven van brochures, boeken, e.d.

Afdeling Fryslân. Opgericht 20 februari 2016.

Website: www.knnv.nl/fryslan

Bestuur:

Voorzitter:

Siemen Rienstra

Hunze 233, 9204 BN Drachten.

voorzitter@fryslan.knnv.nl

tel. 0512-521496

Secretaris:

Bert Folbert

Herweystrjitte 51, 9145 SK Ternaard.

secretaris@fryslan.knnv.nl

tel. 0519-571819

Penningmeester:

David Scarse

Seerp van Galemawei 11, 9022 AB Mantgum

penningmeester@fryslan.knnv.nl

tel. 058-2501479

Ledenadministratie:

Ada van Binsbergen

De Dobbe 25, 9201 AZ Drachten.

ledenadministratie@fryslan.knnv.nl

tel. 0512-880985

PR

Functie open

Algemene bestuursleden:

Meindert Swart

Broekfinne 119, 9213 RN De Wilgen.

tel. 0512-515932

Jet Verhoef

Kwartelstraat 34, 8446 HW Heerenveen

tel. 0513-625428

Teddy Dolstra

Moezel 53, 9204 EB Drachten

tel. 0512-543166

Contributie en lidmaatschap: Leden €28,50; huisgenootleden: €10,- ; Jeugdleden (t/m 25j.) €12,50 per jaar. IBAN: NL02ING-B0002267068 ten name van KNNV afd. Fryslân. Het lidmaatschap kan ieder moment ingaan; opzeggingen dienen voor 1 november van het lopende jaar schriftelijk te geschieden. Alle mutaties en opgave nieuwe leden dienen via de ledenadministratie van de afdeling te lopen, email: ledenadministratie@fryslan.knnv.nl

Werkgroepen:

Planten:

Teddy Dolstra

tel. 0512-543166

Vogels:

Vacant

Insecten:

Siemen Rienstra

tel. 0512-521496

Natuurhistorisch archief:

Els Houwink

ehouwink@planet.nl

Boekenverkoop:

Ada van Binsbergen

ledenadministratie@fryslan.knnv.nl

tel. 0512-880985

Website:

David Scarse/Siemen Rienstra

email:webredactie@fryslan.knnv.nl

Redactie Wetterklaver:

Ada van Binsbergen

tel. 0512-880985

David Scarse

penningmeester@fryslan.knnv.nl

tel. 058-2501479

Telmee.nl / NDFD

Kijken we naar de gegevens die in de NDFD via Telmee.nl te zien zijn, dan zien we dat de Roodwitte celspin (anno 21-04-2020) in 22 uurhokken gedocumenteerd is, waarvan er 3 uurhokken in Friesland gelegen zijn. 2 uurhokken liggen aan de zuidkant van Leeuwarden en recent dus ook de vondst van de soort in Nijeholtwolde. Landelijk is hier ook te zien dat de meeste waarnemingen gedaan zijn in het westelijke deel van het land en het rivierengebied. De oudste vondst via dit portaal gedocumenteerd stamt uit 2007 in de regio Nijmegen. Kijken we naar de oudste gedocumenteerde waarnemingen in Friesland, zoals deze in de NDFD staan, dan zijn deze afkomstig uit 2019, dus 12 jaar later dan de eerste gedocumenteerde waarneming, zoals deze in Waarneming.nl te vinden is.

Nu is de Roodwitte celspin geen beschermde soort, toch is het ergens zorgelijk om te zien dat de soort in de NDFD niet is/wordt gevalideerd. Daarnaast is er ook geen koppeling waar te nemen voor deze soort tussen Waarneming.nl en de NDFD. Dit is overigens aan de gegevens van vele soorten planten en dieren, beschermd en niet beschermd ook terug te zien, hetgeen niet altijd ten goede komt aan de kwaliteiten van producten van onder andere ecologische adviesbureaus die bijvoorbeeld 'Quick-scan hulp' gebruiken voor hun producten. 'Quick-scan hulp' is gebaseerd op de gegevens die in de NDFD bekend zijn. Het is mooi dat er verschillende invoerportalen zijn, ieder met zijn voors en tegens, maar onder de streep is het belangrijkste dat de gegevens gebundeld worden om tot een actueel totaal (verspreidings)beeld van de bekende gegevens wordt gekomen, iets waar achter de schermen wel aan wordt gewerkt.

De waarnemingen in Nijeholtwolde

En dan wordt er plots een exemplaar van de Roodwitte celspin in Nijeholtwolde aangetroffen op 19 april 2020. Dit dier, wat duidelijk een vrouwtje is gezien het formaat, zat onder een grote bloempot, waar het dier kon jagen op haar favoriete maaltje: pissebedden. Kijken we naar het verspreidingsbeeld van de soort, dan zien we dat het een compleet nieuwe locatie betreft, relatief ver ook van de andere locaties, waar de soort ooit is aangetroffen. Grote vraag is dan ook: Hoe komt dit dier hier? De kans is groot dat het dier op deze locatie is terechtgekomen middels allerlei aangevoerde (bouw-)materialen, maar met welk materiaal en waar vandaan? Exact zal dat nooit meer te achterhalen zijn, maar de diverse herkomsten van de verschillende materialen nagaande, mag er worden geconcludeerd dat de kans heel erg groot is dat de verspreiding en daarmee de dichtheden van de soort in Nederland zwaar onderbelicht zijn. Dit is ook niet zo heel raar aangezien er erg weinig actieve waarnemers van spinnen in den lande zijn. Het zijn daarmee dus ook vooral waarnemerseffecten die je vaak op verspreidingskaarten ziet.

Op 22 mei 2020 kon de auteur de Roodwitte celspin nog eens dubbel en dwars herbevestigen. Dit keer werd er niet één enkel dier aangetroffen, maar werden er sowieso 4 adulte vrouwtjes, minimaal even zo veel subadulte vrouwtjes en/of mannetjes en minimaal 12 nesten van de Roodwitte celspin aangetroffen. Het mag door deze vondst duidelijk zijn, dat de soort al veel langer in Nijeholtwolde aanwezig is, dan aanvankelijk werd aangenomen.

Look a like

De Roodwitte celspin is in Nederland met slechts 1 andere celspin te verwarren, zeker als het geen adulte vrouwtjes betreft, namelijk de Boscelspin. Kleine dieren die worden aangetroffen moeten dus geslachtelijk worden gedetermineerd om zeker te zijn van de soort. Recentelijk werd dit ook gedaan met 2 aangetroffen dieren in Leeuwarden. Grote verrassing hier was dat het de Boscelspin betrof. De boscelspin is gezien de bekende verspreidingsgegevens nog veel zeldzamer dan de Roodwitte celspin. Tevens is deze vondst in Leeuwarden de eerste voor Friesland en de meest noordelijke van Nederland.

Teddy Dolstra

Bronnen: www.telmee.nl, www.waarneming.nl
en www.wikipedia.nl

Verspreiding Roodwitte celspin, Wereld.

Nest Roodwitte celspin, Nijeholtwolde. Foto: © Teddy Dolstra

Fuut Foto: © David Scarse